

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, 28
Chișinău MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin(1) lit. g) și art. 39 din Codul Jurisdicției constituționale nr. 502 – XIII din 16 iunie 1995

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR. <u>482</u>		
<u>30</u>	<u>10</u>	20 <u>13</u>

I. AUTORII SESIZĂRII:

1. **DODON Igor**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877

1. **CEBAN Ion**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877

Reprezentantul lui DODON Igor:

5. **Lebedinschi Maxim**
6. Avocat
7. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Miorița 3/2, of.177
8. Telefon: 069642862; 079706486
9. e-mail: lebedinschim@mail.ru

II. OBIECTUL SESIZĂRII

II.1 La 12.07.2013, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 204 pentru modificarea și completarea Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deținatizarea proprietății publice, publicată în Monitorul Oficial nr.186/607 din 24.08.2013.

II.2 Prin această lege au fost adoptate mai multe modificări, însă această sesizare se referă exclusiv și în mod special la una din ele, și anume la „Anexă” **Lista bunurilor nepasibile de privatizare**, prin modificarea căreia au fost excluse următoarele bunuri:

Ministerul Economiei	
S.A. “Rețelele Electrice de Distribuție Nord”	Bălți, str.Libertății nr.10
S.A. “Rețelele Electrice de Distribuție Nord-Vest”	Dondușeni, str.Ștefan cel Mare nr.30
S.A. “Centrala Electrică de Termoficare Nord”	Bălți, str.Ștefan cel Mare nr.168
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor	
S.A. “Gara Nord”	Chișinău, str.Mitropolitul Varlaam nr.58

Primăria municipiului Chișinău	
S.A. “Apă-Canal Chișinău”	Chișinău, str.Albișoara nr.38
S.A. “Termocom”	Chișinău, str.Tudor Vladimirescu nr.6/1
S.A. “Firma de Construcție a Drumurilor «Edilitate»”	Chișinău, str.M.Eminescu nr.49
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	
Î.S. “Moldresurse”	Chișinău, bd.Ștefan cel Mare nr.162
Î.S. “Serviciul Veterinar de Stat pentru Frontieră și Transport”	Chișinău, str.Alexandru cel Bun nr.42
Î.S. “Institutul Științifico-Practic de Fitotehnie”	Bălți, str. Calea Ieșilor nr.28
Î.S. “Institutul de Cercetări pentru Pomicultură”	Chișinău, str.Costiujeni nr.14
Î.S. “Institutul de Tehnică Agricolă «Mecagro»”	Chișinău, str.Miron Costin nr.7
Î.S. “Institutul de Tehnologii Alimentare”	Chișinău, str.M.Kogălniceanu nr.63
Î.S. “Stația de Stat pentru Încercarea Mașinilor”	Chișinău, str.Vadul lui Vodă nr.100
Î.S. “Stația de Cercetări Științifice în Domeniul Pisciculturii”	Chișinău, str.Cosmonauților nr.6
Î.S. “Centrul Științific de Producție «Tehnologii	Chișinău, str.Cuza-Vodă nr.5/1

Informaționale și Sisteme»	
Î.S. "Protecția Plantelor"	municipiul Chișinău, Durlești, str.Cartușa nr.77
Concernul Republican pentru Gospodărirea Apelor "Apele Moldovei"	Chișinău, bd.Ștefan cel Mare nr.162
Întreprinderea de Prăsilă și Însămânțare a Animalelor	Cahul, str.Muncii nr.9
Î.S. "Stațiunea Didactică Experimentală «Chetrosu»"	raionul Anenii Noi, satul Chetrosu
Î.S. "Stațiunea Didactico-Experimentală «Petricani»"	Chișinău, str.Balcani nr.7
Î.S. "Stațiunea Didactico-Experimentală «Criuleni»"	Criuleni, str.31 August nr.177
Î.S. "Direcția Generală Cercetare, Învățământ și Formare Profesională"	Chișinău, bd.Ștefan cel Mare nr.162
Î.S. "Centrul de Elaborări Economice și de Producție"	Sîngerei, satul Vrancești, str.Independenței nr.1
Î.S. "Stația Nordică de Proiectări și Prospectiuni Chimice"	Bălți, str.P.Boțu nr.83
Î.S. "Oficiul Teritorial pentru Selecție și Reproducere în Zootehnie"	Anenii Noi, str.A.Suvorov nr.59
Î.S. "Direcția Gestionare pentru Completare și Asigurare Tehnico-Materială"	Chișinău, bd.Ștefan cel Mare nr.162
Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare	Chișinău, str.Vierul nr.59
Î.S. "Centrul de Verificare a Calității Materiei Prime și a Producției Vinicole"	Chișinău, str.M.Kogălniceanu nr.63
Î.S. "Orașul Vinului"	Chișinău, str.Vierul nr.59
Ministerul Economiei	
Întreprinderea de Stat de Pază Paramilitară a Obiectelor Energetice "Scutul Energetic"	Chișinău, str.V.Alecsandri nr.78
Î.S. "Nodul Hidroenergetic «Costești»"	raionul Rîșcani, satul Costești
Î.S. "Moldtranselectro"	Chișinău, str.V.Alecsandri nr.78
Institutul de Cercetare, Proiectare și Tehnologie "Energoproiect"	Chișinău, str.S.Lazo nr.48
Î.S. "Agenția Națională pentru Conservarea Energiei"	Chișinău, str.V.Alecsandri nr.78
Î.S. "Institutul Național de Standardizare și Metrologie"	Chișinău, str.E.Coca nr.28
Centrul de Standardizare și Metrologie	Bălți, str.Păcii nr.9
Î.S. "Centrul Național pentru Omologarea Armelor și Munițiilor"	Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.180
Î.S. "Centrul Tehnic pentru Securitate Industrială și Certificare"	Chișinău, str.S.Lazo nr.48
Centrul Standardizare, Metrologie și Supraveghere Tehnică din Ceadîr-Lunga	Ceadîr-Lunga, str.Lunacearski nr.10
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor	
Î.S. "Combinatul Republican de Instruire Auto"	Chișinău, str.Sf.Vineri nr.16
Î.S. "Aeroportul Internațional Chișinău"	Chișinău, bd.Dacia nr.80/3
Compania Aeriană de Stat "Agroavia"	Chișinău, bd.Dacia nr.80/7
Î.S. "Moldaeroservice"	Bălți, str.Aerodromului nr.12
Î.S. "Centrul Aeronautic de Instruire"	Chișinău, Aeroport
Ministerul Culturii	
Teatrul "Eugene Ionesco"	Chișinău, str.Sfatul Țării nr.18
Centrul de Cultură și Artă "Ginta Latină"	Chișinău, str.Sfatul Țării nr.18
Teatrul "Alexei Mateevici"	Chișinău, str.Șciusev nr.93
Teatrul Republican "Luceafărul"	Chișinău, str.Veronica Micle nr.7
Teatrul Epic de Etnografie și Folclor "Ion Creangă"	Chișinău, str.Ghiocelor nr.1
Î.S. "Asociația de Arte și Creație Artistică «Interarta»"	Chișinău, str.A.Pușkin nr.21
Ministerul Educației	
Întreprinderea de Stat de Producție și Comerț "Didactica"	Chișinău, str.Columna nr.118
Centrul Științific și Editorial "Univers Pedagogic"	Chișinău, str.A.Mateevici nr.60
Centrul Republican de Informații și Calcul "Informcom"	Chișinău, str.Ion Creangă nr.59V
Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	

Î.S. "Centrul de Instruire în Domeniul Relațiilor de Muncă"	Chișinău, str.Miron Costin nr.17/2
Ministerul Justiției	
Întreprinderea de Stat de Producție și Prestări Servicii "Pencom"	Chișinău, str.N.Titulescu nr.35
Î.S. "Temelia-MC"	municipiul Chișinău, Cricova, str.Luceafărul nr.9
Î.S. "Flus"	municipiul Chișinău, zona industrială Pruncul
Asociația de Stat a Întreprinderilor Instituțiilor Penitenciare "Multiproduct"	Chișinău, str.N.Titulescu nr.35
Î.S. "Lipcani"	Lipcani, str.Independenței nr.108
Î.S. "Complexul nr.1 Leova"	Leova, str.Cahul nr.3

Ministerul Afacerilor Interne	
Î.S. "Centrul de Tehnologii și Mijloace Tehnice de Securitate «Tehnosec»"	
Î.S. "Fason-Prim"	Chișinău, str.O.Goga nr.33
Ministerul Apărării	
Î.S. "Combinatul de Deservire Socială"	Chișinău, str.Florăriei nr.7
Î.S. "Secția pentru Lucrări de Construcție-Montaj"	Chișinău, str.Ș.Luchian nr.1
Î.S. "Comiltar"	Bălți, str.F.Dostoevski nr.14
Î.S. "UniforMA"	Chișinău, str.Vasile Lupu nr.34
Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor	
Î.S. "Detașamentul de Pază Paramilitară"	Chișinău, str.Colina Pușkin nr.19/1
Serviciul Vamal	
Î.S. "Moldvama-Grup"	Chișinău, str.Columna nr.30
Biroul Național de Statistică	
Î.S. "Centrul de Proiectări Tehnologice «Informstat»"	Chișinău, str.București nr.34
Agenția pentru Silvicultură "Moldsilva"	
Întreprinderea de Stat Silvo-Cinegetică "Ialoveni"	raionul Strășeni, satul Răzeni
Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale	
Institutul de Stat de Proiectări "Industrialproiect"	Chișinău, str.Gh.Tudor nr.5
Institutul de Proiectări de Stat "Iprocom"	Chișinău, str.Gh.Tudor nr.5
Î.S. "Centrul de Instruire și Producție"	Chișinău, str.P.Halipa nr.2
Î.S. "Centrul de Instruire «Inmacom-Didactic»"	Chișinău, str.Sarmizegetusa nr.43/4
Î.S. "Mina de Piatră din Mileștii Mici"	raionul Ialoveni, satul Mileștii Mici
Academia de Științe	
Întreprinderea de Stat Editorial-Poligrafică "Știința"	Chișinău, str.Academiei nr.3
Î.S. "Tipografia Academiei de Științe a Moldovei"	Chișinău, str.Petru Movilă nr.8

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT, PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTAREA ACESTORA

3.1. Întru argumentarea poziției sale, considerăm ca fiind pertinent aplicarea următorului cadru normativ:

Constituția Republicii Moldova:

Articolul 9. Principiile fundamentale privind proprietatea

- (1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.
- (2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.
- (3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei.

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 127 Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

3.2. Astfel, considerăm că modificările operate la Anexa Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, aprobate prin Legea nr. 204 din 12.07.2013 și publicate în Monitorul Oficial nr.186/607 din 24.08.2013, precum și modul de implementare a acestei completări constituie o încălcare directă a Constituției. La acest capitol stabilim că actul normativ contestat prejudiciază în mod direct dreptul de proprietate a statului asupra bunurilor ce prezintă un interes public.

3.3. **Chiar din alin. (1) al art. 9 al Constituției, rezultă expres două forme de proprietate: publică și privată.** Astfel, din proprietatea publică fac parte bunurile ce aparțin Republicii Moldova cu drept de posesiune, de folosință și de administrare (de dispoziție). Totodată, art. 127, alin. (4) al Constituției stabilește bunurile care fac obiectul exclusiv al proprietății publice, însă alin.4 stabilește că „și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice”. **Esențial însă este faptul că, indiferent de titularul său, dreptul de proprietate publică trebuie să se exercite în interesul general, al întregului popor – interes național, sau al unui grup restrâns de locuitori dintr-o comunitate concretă – interes local.**

3.4. Concomitent menționăm că modificările operate la Anexa Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, constituie o încălcare directă a principiului de – **libertatea deplină de circulație a resurselor materiale, financiare (stabilite la art.9, alin.3 a Constituției), și anume asigurarea, în principiu, de șanse egale pentru toți participanții la activitățile de piață, a dreptului fiecăruia de a fi informat despre cerere și ofertă, despre prețuri, despre specificarea mărfurilor și excluderea de privilegii.** La acest capitol atragem atenția asupra faptului că **Guvernul înstrăinează, concesionează, sau în alt mod dispune de bunurile proprietate publică a statului și anume crează un concurs limitat la care participă doar câteva persoane alese selectiv.** Spre exemplu la concesionarea Aeroportului Chișinău, Guvernul selectiv a invitat doar 7 întreprinderi, pe când potențiali candidați de a participa la concurs erau mult mai mulți.

3.4. De asemenea, conform alin. (1) al art. 46 a Constituției, *dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Prevederea evidențiază: 1) conținutul dreptului la proprietate privată; 2) garantarea dreptului de proprietate și a creanțelor asupra statului.*

Constituția nu stabilește cu precizie ce înseamnă dreptul la proprietate privată, definiția acestuia și bunurile ce-l constituie fiind reglementate de Codul civil, de Legea nr. 91-XVI din 05.04.2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor și Legea nr. 121-XVI din 04.05.2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice. Conform legilor menționate, bunurile sunt considerate că fac parte din domeniul privat dacă prin lege nu sunt atribuite domeniului public. Din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, fac parte bunurile determinate de lege, precum și bunurile care, prin natura lor, sunt de uz sau de interes public.

Interesul public implică afectarea bunului la un serviciu public sau la orice activitate care satisface nevoile colectivității fără a presupune accesul nemijlocit al acesteia la utilizarea bunului conform destinației menționate.

În raport cu proprietatea, statul are o dublă poziție, fiind în același timp subiect al dreptului de proprietate privată și titular al proprietății și puterii publice. Prin garanția oferită de Constituție, statul este împiedicat să facă uz de atribuțiile sale de putere publică atunci când apare ca titular al unei proprietăți private, în condiții de egalitate cu alți titulari ai unui astfel de drept. Stipularea garantării creanțelor asupra statului constituie expresia principiului fundamental de drept civil: statul este întotdeauna solvabil și stabilește, totodată, că orice împrumut sau credit public este garantat de stat. Garanția enunțată privește orice fel de proprietate privată (mobiliară, imobiliară, industrială) și se răsfrânge asupra dezmembrămintelor proprietății și asupra drepturilor reale: fructele, veniturile, concesiunea etc. La acest capitol evidențiem faptul că modificările operate la Anexa Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, constituie o atentare directă asupra proprietății publice a statului, aceasta ușor fiind urmărită de creditori.

3.5. Analizând prevederile art.127 a Constituției, percepem că proprietatea este expresia supremă a accesului la posesia, folosința și dispoziția bunurilor. Înainte de a fi un drept, proprietatea este o realitate socială și economică. Asumarea calității de stăpîn al unui lucru, dispunerea de acesta după bunul plac pentru satisfacerea nevoilor proprii, afirmarea acestor prerogative față de terți, cărora li s-a pretins să le recunoască și să le respecte, s-au născut înaintea dreptului. În sens larg, cuvîntul proprietate este aplicabil tuturor drepturilor.

Conform art. 127 alin. (3) din Constituție, proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale. Domeniul public este format din bunurile care servesc pentru uzul sau interesul comunității și au un regim juridic special, fiind exceptate de la regulile de drept comun ale proprietății. De fapt, statul și unitățile administrativ-teritoriale nu sunt, în genere, proprietari propriu-ziși ai acestor bunuri, proprietar fiind poporul. Atribuțiile dreptului de proprietate sunt exercitate într-un mod deosebit, în comparație cu un proprietar obișnuit. Astfel, posesia nu aparține statului sau unității administrative teritoriale, ci întregului public sau unei colectivități locale, iar dispoziție practic nu există, deoarece bunurile din domeniul public sunt inalienabile atîta timp cît rămîn afectate uzului public.

Pentru caracterizarea dreptului de proprietate publică, trebuie să reținem următoarele aspecte:

- proprietatea publică este o formă a dreptului de proprietate;
- proprietatea publică reprezintă excepția față de proprietatea privată, care constituie regula;
- titularii dreptului de proprietate sunt numai statul și unitățile sale administrativ-teritoriale;
- obiectul dreptului de proprietate este alcătuit din bunurile care fac parte din domeniul public;
- proprietatea publică se exercită în regim de drept public.

3.6. Codul Civil al Republicii Moldova, prin art. 296 alin. (1), stipulează că: bunurile proprietate publică trebuie să fie clasificate nu numai ca bunuri proprietate a statului și bunuri proprietate a unităților administrativ-teritoriale, ci și ca bunuri ale domeniului public și bunuri ale domeniului privat al statului sau al unităților respective.

Conform art. 296 alin. (4) din Codul civil al Republicii Moldova, dreptul de proprietate publică ce se exercită asupra bunurilor are următoarele caractere juridice: imprescriptibil; insesizabil; inalienabil.

În virtutea art. 127 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova și a art. 296 alin. (1) din Codul civil, bunurile domeniului public sunt în proprietatea exclusivă a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, adică sunt excluse din circuitul civil. Bunurile domeniului privat, la rândul lor, sunt bunuri care, deși se află în proprietate publică, totuși cad sub incidența dreptului privat, adică au un regim juridic general. Aceste două criterii de structurare a proprietății publice corespund practicii țărilor Uniunii Europene și au oferit posibilitatea de a reglementa mai adecvat și mai coerent relațiile legate de administrarea și deetatizarea proprietății date.

3.7. Prin bunuri de utilitate sau interes public se înțeleg acele bunuri care, prin natura lor, sunt destinate a fi folosite de membrii societății.

Astfel, considerăm că excluderea din Anexa Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice a bunurilor proprietate publică, constituie o încălcare directă a dreptului de proprietate a statului, or, respectivele bunuri au o menire socială destinată satisfacerii intereselor generale ale societății, iar proprietar al respectivelor bunuri "de facto" este poporul Republicii Moldova.

IV. CERINȚELE SESIZĂRII

Bazându-ne pe cele expuse anterior precum și prevederile art. 135 din Constituție, art. 4 a Codului Jurisdicției Constituționale și art. 4 al Legii cu privire la Curtea Constituțională

Solicităm:

Exercitarea controlului constituționalității și declararea neconstituțională a Legii nr. 204 din 12.07.2013, pentru modificarea și completarea Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, publicată în Monitorul Oficial nr.186/607 din 24.08.2013, prin care au fost operate modificări în Anexa Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

V. LISTA DOCUMENTELOR ANEXATE

Copia Procurii pe numele lui Lebedinschi Maxim

VI. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data:

30.10.2013

Locul:

mun. Chișinău

DODON Igor

CEBAN Ion

Semnătura:

